

Microsoft

Windows^{XP}
Professional

A rendszer alkalmazása

Dr. Péterny Kristóf

Mercator
Studio

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

Kiadja a Mercator Stúdió
Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője
Lektor: Gál Veronika
Szerkesztő: Pétery István
Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 963 9430 62 5

© Dr. Pétery Kristóf PhD, 2002
© Mercator Stúdió, 2002

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.
T/F: 06-26-301-549
06-30-30-59-489

TARTALOM

TARTALOM	3
ELŐSZÓ	4
A Windows XP felhasználói	6
Felhasználói profilállomány kialakítása.....	15
Csoportok és jogosultságok.....	17
A felhasználók csoportba sorolása	18
Új csoport létrehozása	20
Felhasználóadat-módosítás.....	22
Felhasználó átnevezése	23
Felhasználók törlése.....	25
Gyors felhasználóváltás	25
Bővebben a jogosultságokról.....	27
Bejelentkezés szabályozása.....	33
Jelszóházi rend.....	33
Fiókszabályozási házi rend.....	36
Naplórend	37
Egyéb biztonsági beállítások	39
Programok futtatása	43
Egyidejű programvégrehajtások	43
A programok indítása	44
A 16 bites Windows programok futtatása	53
MS-DOS programok futtatása	55
A Start parancs használata.....	65
Váltás a futó programok között.....	67
A Feladatkezelő használata.....	68
A munkaállomás lezárása.....	72

ELŐSZÓ

A Windows XP Professional használata során alkalmazói programokat indítunk, kapcsolatokat hozunk létre a hálózaton elérhető eszközökkel és más felhasználókkal, és igyekszünk minél többet az operációs rendszer erőforrásaiból magunk számára lekötni... Ez a kötet ebben nyújt segítséget.

Ez az operációs rendszer többfelhasználós, azaz a megfelelő adat- és programvédelem kialakításához hozzátartozik a felhasználó-adatbázis, a felhasználói fiókok kialakítása, a felhasználók bejelentkezési nevének rögzítése, a csak az illetékes felhasználók hozzáférését biztosító jelszó beállítása, illetve számos egyéni testreszabási beállítás rögzítése. Ez azt jelenti, hogy minden, a Windows XP alatt működő számítógép saját nyilvántartást vezet a gépet valamilyen joggal felhasználó személyekről.

Akik nem szerepelnek ebben a felhasználó-adatbázisban, azok nem jelentkezhetnek be, nem használhatják a gépet. Az operációs rendszer ugyanis a bejelentkezés során ellenőrzi, hogy a megadott felhasználónév szerepel-e a felhasználó-adatbázisban, illetve, hogy a begépelte jelszó megfelel-e a felhasználó által korábban rögzítetttel. Minden felhasználó (*User*) akár több néven is szerepelhet a felhasználó-adatbázisban. A felhasználók eltérő jogokkal rendelkezhetnek. A felhasználók az alkalmazható jogok alapján csoportosíthatók. A rendszergazda (*Administrators*) csoport tagjai különleges jogokkal rendelkeznek, így új felhasználókat vehetnek fel az adatbázisba, módosíthatják a korábban felvett felhasználók jogait vagy a Windows XP telepített összetevőit. Egyes felhasználói programok is megkövetelik a rendszergazdai szintű telepítést. A saját felhasználói jelszó beállításán kívül – amelyet minden felhasználó alkalmazhat – ismertetjük az adminisztrátorok csoportjába tartozó felhasználók lehetőségeit is.

A könyv rengeteg illusztrációt tartalmaz. Lehet, hogy ez „illetlen” dolog egy e-book esetében, ahol a fájlméret ezzel járó növekedése megnehezíti a könyv terjesztését, forgalmazását, azaz nehézkessé teszi a letöltést az internetről. A „túlillusztráltságra” azonban elfo-

gadható magyarázatot ad, hogy amíg a Windows XP magyar nyelvű változata mellett elkészítjük az angol nyelvű változatot használók számára szolgáló ismertetést, használható anyagot akartunk adni a magyartól eltérő nyelvi változatok felhasználói kezébe is. A különféle lokalizált változatok képernyőképei ugyanis egymás ikertestvérei, így a magyar nyelvű képernyők üzenetei hasznosan értelmezhetők a más nyelvi változatok magyar nyelvű felhasználói számára is.

A könyv terjedelmének így is határt szab a megengedhető állományméret. Ezért az LSI Kiadónál hasonló témában megjelent könyvünkkel szemben, most a fontosabb fejezeteket önálló kötetekben, több helyen kiegészítve jelentetjük meg. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy így a felhasználónak elegendő csak a számára érdekes állományokat letölteni. Az első kötetben a rendszer alapjaival és újdonságaival, a második kötetben a Windows XP rendszer alkalmazásához kapcsolódó legfontosabb és leggyakoribb parancsokkal foglalkozunk.

Az itt leírtak megértéséhez és alkalmazásához különösebb számítástechnikai ismeretekre nincs szükség, elegendő a DOS operációs rendszer és a Windows felhasználói környezet alapfokú ismerete.

Végezetül: bár könyvünk készítése során a megfelelő gondossággal igyekeztünk eljárni, ez minden bizonnyal nem óvott meg a tévedésektől. Kérem, fogadják megértéssel hibáimat.

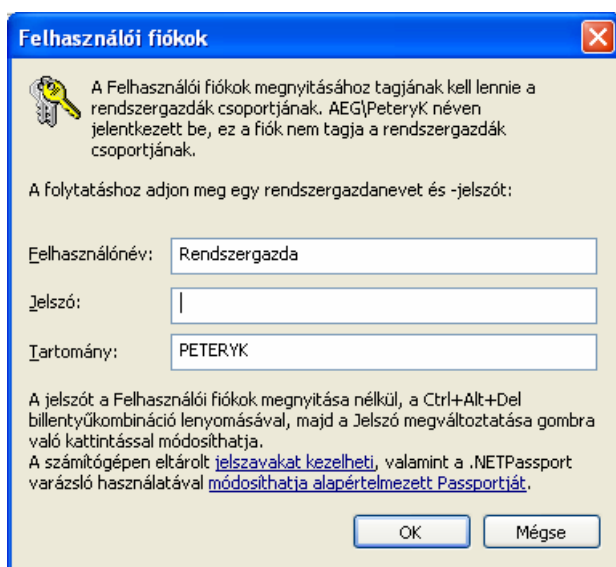
Szentendre, 2002. augusztus

Köszönettel

a szerző.

A Windows XP felhasználói

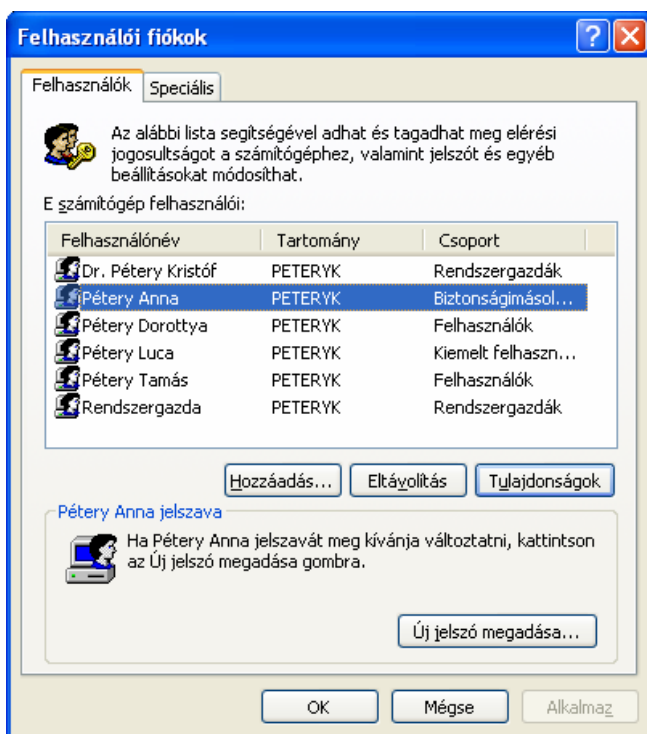
A fejezet felhasználókkal foglalkozó további részeiben megjelenő lehetőségeket akkor használhatjuk ki, ha **Rendszergazda** néven jelentkezünk be, vagy ilyen jogokkal rendelkezünk, azaz tagjai vagyunk a *Rendszergazdák* csoportnak. Az adminisztrátorok által új felhasználók felvételére, a felhasználó-adatbázisban szereplő felhasználók adatainak menedzselésére használható alkalmazás a **Start** menüben a **Vezérlőpult** ▶ **Felhasználói fiókok** útvonalon található.

1. ábra

Amíg nem hozunk létre felhasználókat, csak rendszergazdaként jelentkezhetünk be. Így a segédprogrammal felvehetünk új felhasználókat, módosíthatjuk a felhasználók adatait, bejelentkezési lehetőségeit, jogait, jelszavuk biztonsági beállításait, törölhetünk felhasználókat az adatbázisból, csoportokat képezhetünk a felhasználókból, a csoportok között mozgathatjuk a felhasználókat, beállíthatjuk a naplózandó tevékenységeket. Ha nem rendszergazdaként jelentkezünk be, akkor csak a felhasználók listáját nézhetjük át, az adatbázis adatait nem módosíthatunk.

adatbázis adatain nem módosíthatunk. Amikor az ilyen felhasználók indítják a **Felhasználói fiókok** alkalmazást, akkor a rendszer megkérdezi a *Rendszergazda* felhasználónévhez tartozó jelszót (lásd az 1. ábrát). Ha ezt tudjuk, akkor nem szükséges rendszergazdaként bejelentkezni.

2. ábra

A parancs kiadását a **Felhasználói fiókok** ablak megjelenése követi (lásd a 2. ábrát). Ez a párbeszédpanel is jelentősen megváltozott a korábbi felhasználókezelőhöz képest. A párbeszédpanel felső részében a felhasználók és legfőbb tulajdonságaik (csoporttagság) figyelhetők meg. A többi jellemző adatot egyenként, külön, a **Tulajdonságok** nyomógombbal, vagy az adott felhasználó nevére mért dupla kattintás után nézhetjük meg:

Felhasználónév: A felhasználó egyedi (minden más felhasználótól különböző) rövid bejelentkező neve, ezt gépeli be a bejelentkezés során, és ezt a nevet látják a hálózatra csatlakozó más felhasználók.

nálók is, ha a hálózat bekapcsolt gépei között tallóznak azzal a céllal, hogy megkeressenek egy megosztott könyvtárat, de ezt a nevet használhatjuk fel arra is, hogy üzenetet küldjünk (lásd később).

Teljes név: A rövid bejelentkezési névvel szemben a felhasználóról több, pontosabb információt mutató teljes név. Nem kötelező megadni.

Leírás: A felhasználóra vonatkozó leíró adatok: beosztás, munkahely, foglalkozás, szerepkör stb. Nem kötelező megadni. A csoportok neve mellett csak leírásukat látjuk. Ezek az adatok tájékoztatnak a csoport feladatáról stb.

A Windows XP telepítésekor a következő két felhasználó automatikusan létrejön:

Rendszergazda: Ez a felhasználó végezheti el az operációs rendszer szintjére vonatkozó beállításokat. Automatikusan tagja a **Rendszergazdák** csoportnak.

Vendég: Korlátozott jogokkal rendelkező „vendég” felhasználó, aki csak az adminisztrátor engedélye alapján tekinthet meg bizonyos fájlokat.

Biztonsági okokból célszerű lehet e két felhasználót más, nem ilyen közismert néven nevezni, így ezzel is nehezíthetjük a számítógépünkbe betörni szándékozók dolgát.

1. Lecke

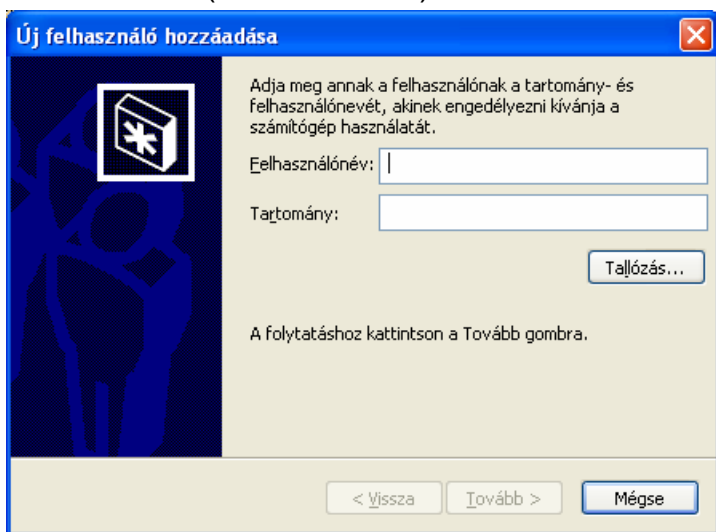
Új felhasználó felvétele

A feladat végrehajtásához rendszergazda jogokkal rendelkező (Rendszergazdák csoport tag) felhasználóként kell bejelentkeznünk.

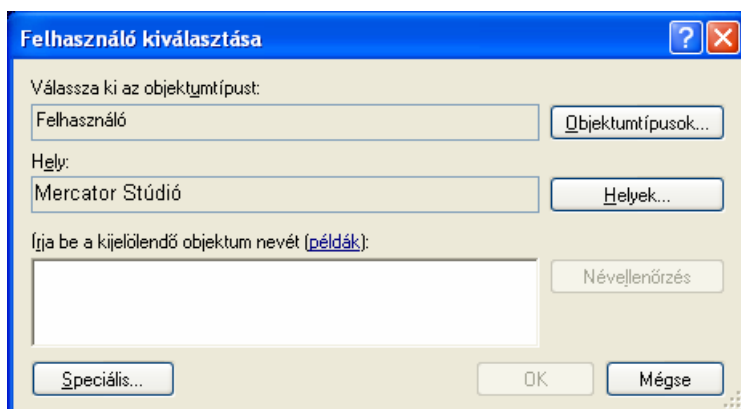
1. Megoldás

1. Indítsuk el a **Start** menüben a **Vezérlőpult ▶ Felhasználói fiókok** alkalmazást.
2. Kattintsunk a **Hozzáadás** nyomógombra, hatására megjelenik a 3. ábra szerinti, **Új felhasználó hozzáadása** párbeszédpanel.
3. Írjuk be a **Felhasználónév** mezőbe a felhasználó bejelentkezési nevét. A felhasználó ezt a nevet adja meg a bejelentkezéskor. A

program nem fogad el olyan nevet, amely már szerepel a felhasználói-adatbázisban. A tartomány részét képező számítógépeken használhatjuk a **Tallózás** nyomógombot is, hogy megkeressünk egy tartományi felhasználót, akinek gépünkön jogosultságot akarunk adni (lásd a 4. ábrát).

3. ábra

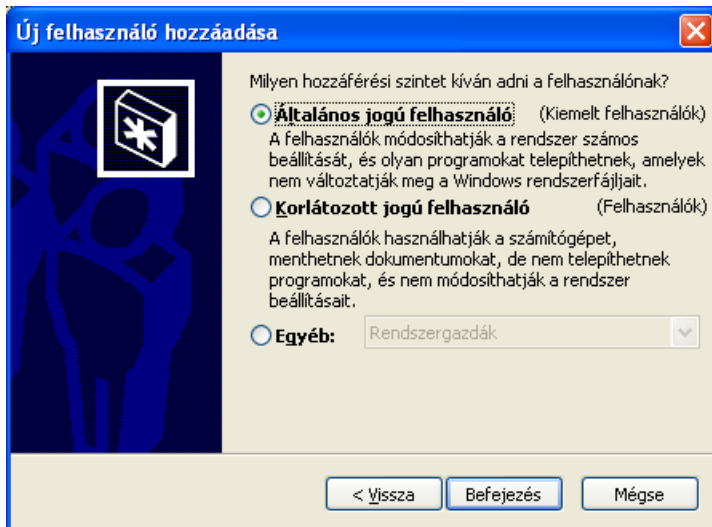
4. ábra

4. Ha hálózatunkon több tartomány található, akkor a **Helyek** nyomógombbal a tartományok közül választhatunk. A kijelölendő objektum (számítógép, felhasználó) nevét a párbeszédpanel alsó

mezőjében adjuk meg, ehhez példákat találunk a **példák** hivatkozásra kattintva.

A beírt felhasználói nevet ellenőrizhetjük a **Névelenőrzés** nyomógombra kattintva, majd kattintsunk az **OK** nyomógombra.

5. A felhasználó bejelentkező nevének megadása után kattintsunk a **Tovább** nyomógombra.
6. Adjuk meg csoporttagságukat (lásd az 5. ábrát, ahol a választható alapértelmezés szerinti felhasználói csoportokat is bemutatjuk).

5. ábra

7. Végül kattintsunk a **Befejezés** nyomógombra.

2. Megoldás

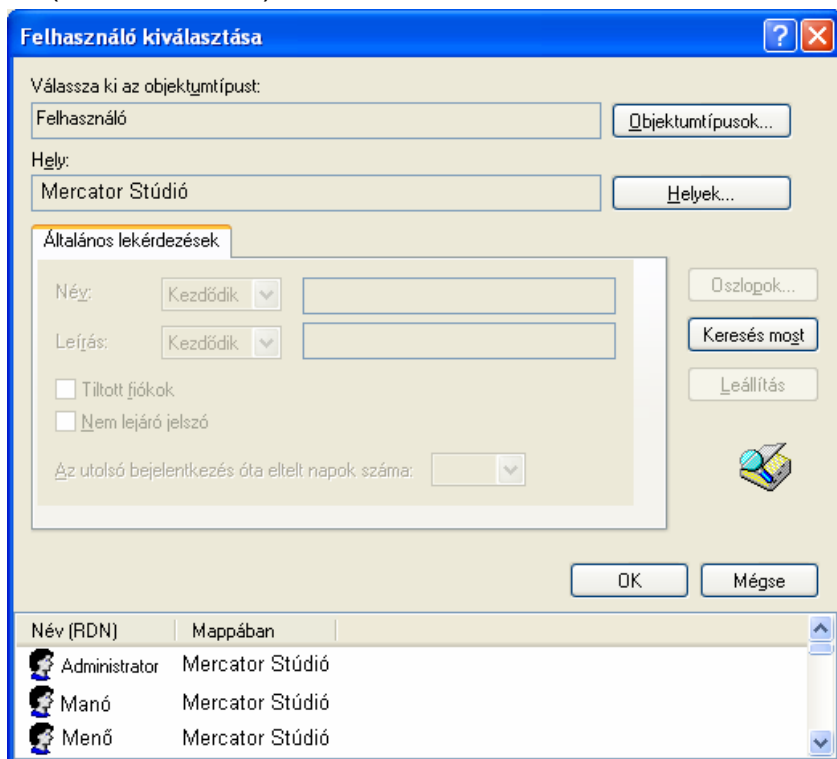
1. A **Felhasználó kiválasztása** párbeszédpanelen kattintsunk a **Speciális** nyomógombra.
2. Új felhasználó felvételéhez válasszuk ki a *Felhasználó* objektumtípust az **Objektumtípus** nyomógombra kattintva.
3. Adjuk meg a tartományt a **Helyek** nyomógombra kattintva. A megfelelő tartomány kezeléséhez, tallózásához szükséges jogokkal kell rendelkezünk. Ehhez a rendszer bekéri a tartományi azonosítónkat és jelszavunkat.

4. Utána kattintsunk a **Keresés most** nyomógombra.
5. Válasszuk ki a párbeszédpanel alján a tartományi felhasználók listájából a megfelelő felhasználót (lásd a 6. ábrát).
6. Végül kattintsunk az **OK** nyomógombra.

A kezdő jelszó és egyéb információk megadása

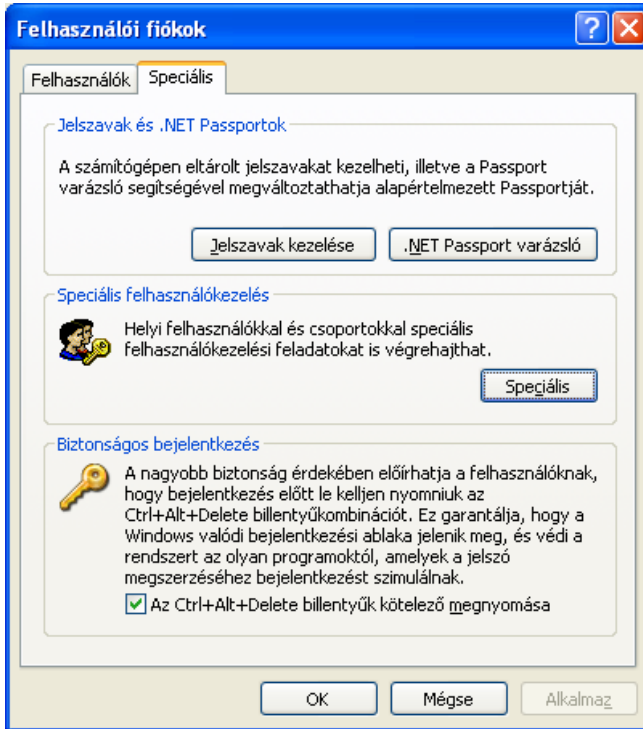
A felhasználók létrehozása után meg kell adnunk kiindulási jelszavakat, amelyet az első bejelentkezésük után kötelező megváltoztatniuk. Szokásos első jelszóként a felhasználó nevét vagy monogramját megadni, de ez könnyen kitalálható. Így inkább válasszunk olyan jelszót, amelyet bizalmasan közlünk a felhasználóval.

1. A **Felhasználói fiókok** ablakban megjelenik a létrehozott felhasználó. Itt válasszuk ki azt, akinek a jelszavát be akarjuk állítani (lásd a 2. ábrát).

6. ábra

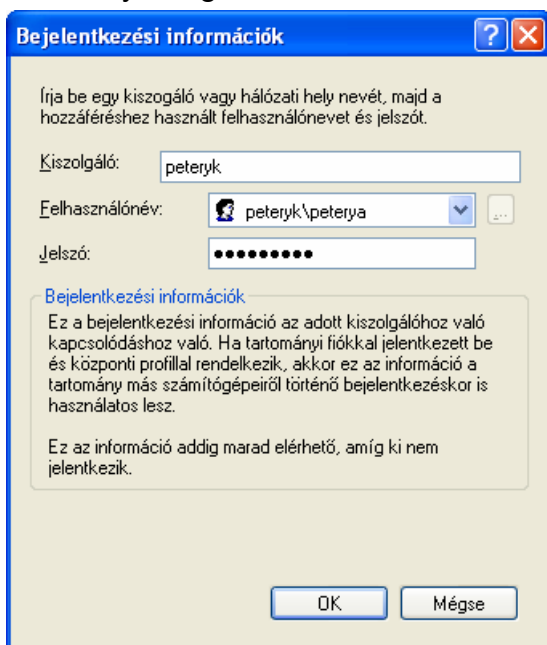
2. Tartományhoz csatlakoztatott számítógépen kattintsunk a **Speciális** fülre (lásd a 7. ábrát).

7. ábra

3. A biztonság érdekében a jelölőnégyzet bejelölésével tegyük kötelezővé a bejelentkezéshez a **Ctrl+Alt+Delete** billentyűkombináció megnyomását
4. Kattintsunk a **Jelszavak kezelése** nyomógombra. Tartományhoz nem csatlakozó számítógépnél a **Kapcsolódó feladatok** területen kattintsunk a **A hálózati jelszavak kezelése** hivatkozásra.
5. A **Hozzáadás** nyomógombra kattintással megjelenített **Bejelentkezési információk** párbeszédpanelen adjuk meg a kiszolgáltót (a saját gép nevét, ha ahhoz biztosítunk a felhasználónak hozzáférést), felhasználónevet és kezdő jelszót (lásd a 8. ábrát). A jelszó legfeljebb 14 karakterből állhat, ha a hálózatra korábbi Windows rendszert futtató gépek is csatlakoznak. Lehetőleg ne ír-

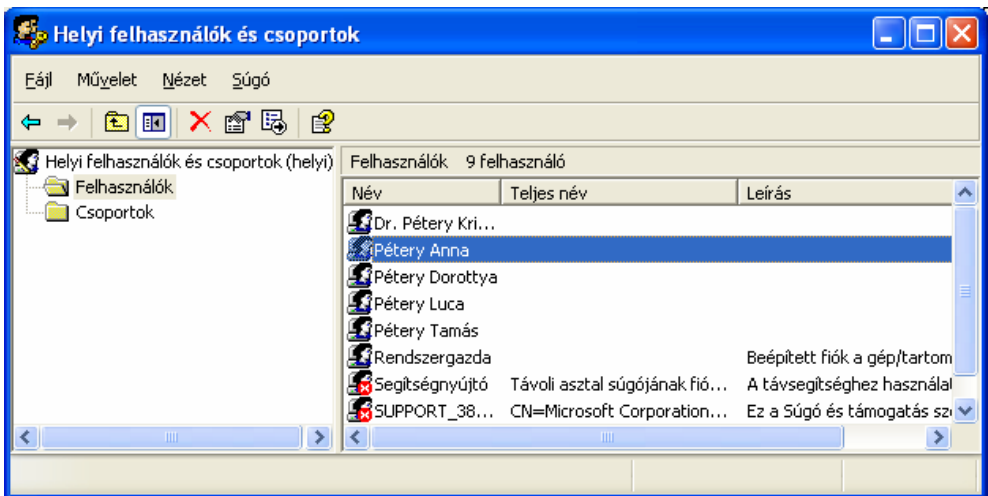
junk szóközt, ékezetes betűket a jelszóba és tartózkodjunk a kis- és nagybetű váltástól is. A bevétel során a megadott karakterek helyett csillagok jelennek meg. Így nem tudjuk ellenőrizni a bevittelt, csak azt vesszük észre, hogy sikerült-e vagy sem a bejelentkezés. Ügyeljünk a lenyomva hagyott **Caps Lock** billentyűre is, mert a program megkülönbözteti a kis- és nagybetűket. Végül kattintsunk az **OK** nyomógombra.

8. ábra

6. Ekkor a felhasználó megjelenik a **Tárolt felhasználónevek és jelszavak** párbeszédpanelen. Itt kattintsunk a **Bezárás** nyomógombra. A **Tulajdonságok** nyomógombbal a tartományi jelszó módosítható.
7. A **Jelszavak kezelése** párbeszédpanelen kattintsunk a **Speciális** nyomógombra. Ekkor megjelenik a **Helyi felhasználók és csoportok** ablak (lásd a 9. ábrát).
8. Kettős kattintással (vagy a helyi menü **Tulajdonságok** parancsával) nyissuk meg az adott felhasználó tulajdonságainak beállítására szolgáló párbeszédpanelt.

9. Ennek **Általános** lapján adjuk meg a jelölőnégyzetekkel a jelszóhasználat alapvető jellemzőit:
- A következő bejelentkezéskor meg kell változtatni a jelszót:** A következő bejelentkezéskor az operációs rendszer csak a jelszó megváltoztatása után engedi tovább a felhasználót. A belépés megkísérlésekor a jelszó megváltoztatására ad utasítást a gép.
 - A jelszót nem lehet megváltoztatni:** Egy felhasználócsoporthoz által közösen használt jelszó esetén ezzel a kapcsolóval tiltathatjuk le a jelszó felhasználó általi megváltoztatását, azaz így vehetjük elejét annak, hogy a csoport egyik tagja – aki megváltoztatja a közös jelszót – kizárja a többieket a bejelentkezési lehetőségéből.

9. ábra

- A jelszó soha nem jár le:** A felhasználó jelszava alapértelmezés szerint 42 nap elteltével lejár, akkor újat kell megadni. A kapcsoló bekapcsolásával megakadályozhatjuk a jelszó lejárását.
- A fiók le van tiltva:** Átmenetileg kitiltja a felhasználót a rendszer használóinak sorából. Ha szükséges a jelölőnégyzet kikapcsolásával a felhasználó ismét bejelentkezhet (nem

egyenlő a felhasználó végleges törlésével). A letiltott fiókok a felhasználó listában az ikonnal jelennek meg.

- ☑ **A fiók zárolt:** Itt a zárolt felhasználói fiókok zárolása oldható fel. A zárolás azt jelenti, hogy a felhasználó nem tud bejelentkezni. A fiók zárolása esetén ez a jelölőnégyzet elérhető és be van jelölve. A zárolás feloldásához töröljük a jelet a jelölőnégyzetből. A nem zárolt fióknál a jelölőnégyzet nem elérhető (szürke) és nincs bejelölve, azaz ezzel a beállítással nem lehet fiókot zárolni. A fiók zárolása akkor következik be, ha a felhasználó többször próbál meg bejelentkezni, mint a **Csoportházirend** modulban a **Jelszóházirend** alatt meghatározott bejelentkezési kísérletek száma. Ha meg szeretné akadályozni a fiók használatát, tiltsa le. Az a felhasználó, akinek a fiókja le van tiltva, nem tud bejelentkezni, amíg a Rendszergazdák csoport valamelyik tagja nem engedélyezi a fiók használatát.

10. A párbeszédpanel-lapon adjuk meg, illetve módosítjuk a felhasználó teljes nevét és funkciójának, munkakörének leírását is.

11. Végül kattintsunk az **OK** nyomógombra.

Ha létrehoztuk a felhasználókat, illetve elvégeztük más rendszergazdai tevékenységünket, akkor mindig lépünk ki, és másképpen (felhasználói jogosultsággal) folytassuk a munkát. Erre azért van szükség, mert a rendszergazdai jogosultsággal végzett folyamatos munka növeli a biztonságot fenyegető kockázatokat.

Felhasználói profilállomány kialakítása

Minden felhasználó külön – a többi felhasználótól eltérő – felhasználói környezetet alakíthat ki. A felhasználói környezet (képernyőszínek, ablakok, menük, munkaasztal, mappastruktúra, lomtár, táska stb.) beállítását ebben a fejezetben, később részletezzük. A felhasználói környezet beállításait a Windows XP Professional egy felhasználói profilállományba menti el.